

ผลของการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Effect of Using the SQ4R Method on Reading Comprehension Ability
of Year-5 Elementary School Students

นายวสันต์ ชาพิทักษ์^{1*}

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Mr. Wasan Chaphithak^{1*}

¹Master of Education Program in Teaching Thai, Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University, Thailand.

E-mail: 6712610007@rumail.ru.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กับวิธีสอนแบบปกติ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R 3) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจาได้รับจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 9 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 327 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2 ห้องเรียน ทั้งหมด 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนแบบ SQ4R จำนวน 6 แผน 6 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนแบบปกติ จำนวน 6 แผน 6 ชั่วโมง และแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านจับใจความ ; วิธีสอนแบบ SQ4R

Abstract

This research aimed to: (1) compare the reading comprehension ability of year-5 elementary students taught using the SQ4R instructional method with those taught using the conventional method; (2) compare the reading comprehension ability of year-5 elementary students before and after learning through the SQ4R instructional method; and (3) compare the mean scores of year-5 elementary students reading comprehension ability after learning through the SQ4R instructional method with the 75 percent criterion. The population consisted of 327 year-5 elementary students from nine classrooms in the second semester of the 2025 academic year. The sample included 72 year-5 elementary students from two classrooms in the same semester. The sample was selected by analyzing the final examination scores from the first semester of the 2025 academic year using followed by simple random sampling. One classroom (Grade 5/3), comprising 36 students, was assigned as the experimental group and taught using the SQ4R method, while another classroom (Grade 5/4), also comprising 36 students, served as the control group and was taught using the conventional method. The research instruments included six SQ4R lesson plans (6 hours), six conventional lesson plans (6 hours), and a reading comprehension test. The data were analyzed using mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), independent sample t-test, and dependent sample t-test. The findings revealed that: (1) the post-learning reading comprehension ability of students taught using the SQ4R method was significantly higher than that of those taught using the conventional method at the .05 level; (2) the post-learning reading comprehension ability of students taught using the SQ4R method was significantly higher than their pre-learning ability at the .05 level; and (3) the post-learning reading comprehension scores of year-5 elementary students were significantly higher than the 75 percent criterion

Keywords: Reading Comprehension Ability, SQ4R Instructional Method

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติและเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันของคนในชาติ ในขณะเดียวกันภาษาไทยยังเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่านซึ่งถือเป็นกระบวนการรับสารที่สำคัญที่สุดในการแสวงหาความรู้ในยุคข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน การอ่านจับใจความสำคัญจึงเปรียบเสมือนกุญแจที่ช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็น สรุปเนื้อหา และต่อยอดความคิดไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญ ไม่สามารถระบุใจความหลักของเรื่องที่อ่านได้ รวมถึงไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ปัญหานี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่นักเรียนขาดกระบวนการอ่านที่เป็นระบบ มักเป็นการอ่านผ่าน ๆ โดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถจดจำหรือทำความเข้าใจสารที่ได้รับอย่างลึกซึ้งได้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงเล็งเห็นความสำคัญของการอ่านจึงศึกษาวิธีการสอนที่จะมาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการอ่านมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสอนอ่านด้วยวิธีสอนอ่านแบบ SQ4R ซึ่งพัฒนามาจากแบบ SQ3R ของ Francis P. Robinson มาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยวิธีสอนแบบ SQ4R ประกอบด้วยขั้นตอนที่เป็นระบบ 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจ (Survey) การตั้งคำถาม (Question) การอ่านเพื่อหาคำตอบ (Read) การจดบันทึก (Record) การสรุปใจความ (Recite) และการทบทวน (Reflect) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ในทุกขั้นตอนของการอ่าน ช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากกว่าการอ่านแบบท่องจำ และช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญได้ถูกต้องมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบ SQ4R พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีการนำวิธีสอนแบบ SQ4R นี้ไปใช้พัฒนาการอ่านในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่งานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยังมีค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยนำวิธีสอนแบบ SQ4R มาใช้ในการพัฒนานักเรียนเพื่อทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากวิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีสอนที่มีกระบวนการมีขั้นตอนที่ชัดเจนในแต่ละขั้น ทั้ง 6 ขั้นตอน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลของการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยให้สูงขึ้น โดยคาดว่าผลการศึกษาที่ได้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และพัฒนาทักษะการอ่านซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน

ภาษาไทยในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กับวิธีสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R
3. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 75

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 9 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 327 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2 ห้องเรียน ทั้งหมด 72 คน ซึ่งได้มาจากการนำคะแนนสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 เลือกห้องเรียนที่มีคะแนนไม่แตกต่างกันจากนั้นทำการเลือกแบบเจาะจง โดยได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 36 คน เป็นกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 จำนวน 36 คน เป็นกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. วิธีสอนแบบ SQ4R และ วิธีสอนแบบปกติ

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. หลักการอ่านจับใจความ
2. การอ่านจับใจความจากนิทาน
3. การอ่านจับใจความจากบทความ
4. การอ่านจับใจความจากข่าว

ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 ใช้เวลากับกลุ่มทดลอง 6 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุม 6 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง พฤติกรรมของผู้อ่านที่บ่งบอกถึงความสามารถในการอ่านจับใจความจากการอ่านสื่อประเภท นิทาน บทความ ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน แล้วสามารถตั้งคำถามและตอบคำถาม บอกรายละเอียดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร สรุปใจความสำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์ อธิบายเหตุผล แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น บอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่อง โดยคะแนนของนักเรียนได้จากการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียน โดยการวิจัยครั้งนี้วัดจากแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ผู้เรียนได้คะแนนร้อยละ 75 ขึ้นไป ถือว่ามีความสามารถในการอ่านจับใจความตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. วิธีสอนแบบ SQ4R หมายถึง ขั้นตอนการสอนวิธีสอนแบบ SQ4R มี 6 ขั้นตอน ที่ผู้สอนนำไปใช้ในชั้นกิจกรรมขณะอ่านหรือชั้นสอนโดยนำวิธีสอนแบบ SQ4R ไปทั้ง 6 ขั้นตอนไปใช้ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 อ่านคร่าว ๆ Survey (S) เป็นการอ่านคร่าว ๆ ขั้นตอนที่ 2 การตั้งคำถาม Question (Q) ขั้นตอนที่ 3 อ่าน Read (R) เป็นการอ่านข้อความซ้ำ ๆ เพื่อค้นหาตอบและคำถามที่ตั้งไว้ ขั้นตอนที่ 4 จดบันทึก Record (R) เป็นจดบันทึกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านตามประเด็นที่ตั้งคำถาม ขั้นตอนที่ 5 สรุปใจความ Recite (R) เป็นการสรุปใจความสำคัญ โดยใช้ภาษาของตนเองหากไม่เข้าใจเนื้อหาใดหรือบทใดให้กลับไปอ่านซ้ำอีกครั้ง ขั้นตอนที่ 6 ทบทวน Reflect (R) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนทบทวน แล้ววิเคราะห์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยใช้ภาษาให้ถูกต้อง

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของความสามารถในการอ่านจับใจความ

ปัทมา อัจฉานิกิตติ (2557) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง การตั้งจุดมุ่งหมาย การเก็บใจความสำคัญ การตั้งคำถาม และการสรุปใจความสำคัญ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญที่ต้องฝึกฝน ทั้งนี้ความสามารถในการอ่านแตกต่างกันตามระดับความสามารถในการอ่านของแต่ละคนได้แก่ อ่านออก อ่านได้ อ่านเป็น ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ทางการอ่านหนังสือมาากน้อยเพียงใด

ดังนั้นการฝึกความสามารถในการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ความยากง่ายของเนื้อหาและเลือกใช้ให้ตรงกับระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียน

อรพัทธ์ ศิริแสง (2558) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความเข้าใจความหมายและแปลความหมายของเรื่องที่อ่าน เข้าใจสาระสำคัญของเรื่องและสรุปประเด็นสำคัญได้ หาประโยคใจความสำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์ สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้

ภณิตา พงศ์วัชร (2559) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการอธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผ่านการอ่านออกเสียงหรือการอ่านในใจ

สุมาลี ชุบุญ (2560) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นการอ่านในระดับเบื้องต้นแล้วสรุปสาระสำคัญและถ่ายทอดต่อได้ จากการฝึกฝนการอ่านสารประเภทต่าง ๆ เกิดเป็นความเข้าใจในการอ่าน

มงคล พลเยี่ยม (2560) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ ความสามารถในการบอกรายละเอียด ลำดับเหตุการณ์ บอกได้ถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียและประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สุภลักษณ์ พลเรือง (2561) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง การที่ผู้เรียนอ่านแล้วสามารถบอกหรือรู้รายละเอียดและจุดมุ่งหมายของเรื่อง ระบุ อธิบายและตีความหมายของคำศัพท์ได้จากบริบท ระบุเหตุผลของเรื่อง ระบุข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น บอกแนวคิดของผู้เขียน วิเคราะห์ข้อคิดและเห็นคุณค่าที่ได้รับจากการเนื้อเรื่อง วิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครและเหตุการณ์จากเรื่องและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

ณชนก โพธิ์พินิจ และจุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2561) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่านและบอกเล่าความทรงจำจากการอ่านการแยกข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น และจำแนกใจความสำคัญออกจากส่วนขยาย สามารถบอกแนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน และจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง สามารถสรุปเรื่อง ยกตัวอย่างประกอบ และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะหลังการอ่านได้

พิมพ์ชนก เนื่องทะเล (2563) ได้สรุป ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง การทำความเข้าใจในการอ่านเรื่อง ซึ่งผู้อ่านต้องใช้กระบวนการคิดที่ซับซ้อน เพื่อระลึกข้อมูลที่บอกในเรื่องโดยตรงทำความเข้าใจกับความรู้อื่นที่บอกในเรื่อง นำความรู้และประสบการณ์เดิม ผสมผสานกับข้อมูลในเรื่องที่อ่าน และให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน ในการอ่านจับใจความนอกจากผู้อ่านจะใช้การคิดในระดับต่าง ๆ แล้วผู้อ่านยังต้องผสมผสานการคิดเข้ากับทักษะการอ่านจับใจความ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของตนเอง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถของผู้อ่านในการตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน ทำความเข้าใจความหมายของคำและข้อความ ระบุและสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ตลอดจนตั้งคำถาม วิเคราะห์ และถ่ายทอดความเข้าใจจากสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมสามารถบอกรายละเอียด การเรียงลำดับเหตุการณ์ การอธิบายเหตุและผล การแยกแยะข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น บอกแนวคิดที่รับจากการอ่านเรื่อง และทราบถึงจุดประสงค์ของผู้เขียน รวมถึงการประเมินคุณค่าและข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นทักษะพื้นฐานที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องผ่านการอ่านสารประเภทต่าง ๆ โดยระดับความสามารถของผู้อ่านแตกต่างกันตามความรู้และประสบการณ์เดิม ตั้งแต่การอ่านออก อ่านได้ จนถึงอ่านเป็น ดังนั้นการพัฒนาทักษะการอ่านจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและระดับความยากง่ายให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้การอ่านจับใจความยังเป็นกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ซึ่งผู้อ่านต้องผสมผสานการระลึกข้อมูล การตีความ การสังเคราะห์ และการให้คุณค่า เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่านอย่างลึกซึ้ง

ความหมายของวิธีสอนแบบ SQ4R

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2545 อ้างถึงใน รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู, 2547) ได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบ SQ4R หมายถึง เป็นการสอนประเภทการสอนเพื่อการสื่อสาร ถึงแม้เป็นการสอนเน้นทักษะการอ่าน แต่ผู้สอนจะต้องสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ ประกอบด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียนในชีวิตประจำวันของเรา จะอ่านสิ่งใดก็จะอ่านอย่างมีจุดประสงค์ และมักจะอ่านจากสื่อต่าง ๆ

รมชิต อภัยวาทีน (2561) ได้สรุปความหมายของวิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอย่างเป็นระบบ ช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านและส่งเสริมประสิทธิภาพในการอ่านให้ดีขึ้น เพื่อส่งเสริมผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน การตีความ ขยายความ สรุปความ จับใจความสำคัญและการวิเคราะห์จากการอ่านด้วยตนเอง โดยมีวิธีการสอน 6 ขั้นตอน คือ 1) Survey คือ การอ่านเพื่อสำรวจอย่างคร่าว ๆ ว่ามีหัวข้อหรือหัวข้อย่อยอะไรบ้าง 2) Question คือ ขั้นตั้งคำถามเพื่อให้การอ่านนั้นมีเป้าหมายที่ชัดเจน 3) Read คือ ขั้นการอ่าน เป็นการอ่านอย่างละเอียดเพื่อเก็บรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน 4) Record คือ ขั้นการจดบันทึกข้อมูลที่สำคัญของเรื่องเพื่อนำมาทบทวนซ้ำอีก 5) Recite คือ ขั้นการทบทวน ตรวจสอบความเข้าใจด้วยการทบทวนบันทึกที่จดไว้ ซึ่งถ้าไม่เข้าใจสามารถทบทวนจากบันทึกจนกว่าจะเข้าใจ และ 6) Reflect คือ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นวิเคราะห์ วิจัยเรื่องที่อ่านอย่างสร้างสรรค์

ชญาณิช ไฟเอกภพ (2566) ได้สรุปความหมายวิธีสอนแบบ SQ4R หมายถึง เทคนิคการสอนที่จะช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน สามารถใช้สอนการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านที่ดี โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกการตั้งคำถาม ฝึกสร้างความรู้ และฝึกคิดจากการอ่านได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหลัก และข้อความที่สำคัญจากบทอ่าน เพื่อนำมาเขียนสรุปใจความสำคัญและนำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่ ผู้เรียนจะอ่านบทอ่านอย่างละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบส่งผลให้จดจำสิ่งที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว

ที่กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับความหมายวิธีสอนแบบ SQ4R สามารถสรุปได้ว่า เป็นวิธีการสอนที่ช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านและมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนได้มีการฝึกด้านการอ่านด้วยวิธีการสอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 Survey คือ การอ่านเพื่อสำรวจอย่างคร่าว ๆ ว่ามีหัวข้อหรือหัวข้อย่อยอะไรบ้าง ขั้นตอนที่ 2 Question คือ ขั้นตั้งคำถามเพื่อให้การอ่านนั้นมีเป้าหมายที่ชัดเจน ขั้นตอนที่ 3 Read คือ ขั้นการอ่าน เป็นการอ่านอย่างละเอียดเพื่อเก็บรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ขั้นตอนที่ 4 Record คือ ขั้นการจดบันทึกข้อมูลที่สำคัญของเรื่องเพื่อนำมาทบทวนซ้ำอีก ขั้นตอนที่ 5 Recite คือ ขั้นการทบทวน ตรวจสอบความเข้าใจด้วยการทบทวนบันทึกที่จดไว้ ซึ่งถ้าไม่เข้าใจสามารถทบทวนจากบันทึกจนกว่าจะเข้าใจ และขั้นตอนที่ 6 Reflect คือ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นวิเคราะห์ วิจัยเรื่องทีอ่านอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดดังนี้

1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R และแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R มีจำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนสำคัญดังนี้ ได้แก่ ขั้นที่ 1 สำรวจคร่าว ๆ Survey (S) ขั้นที่ 2 ตั้งคำถาม Question (Q) ขั้นที่ 3 อ่าน Read (R) ขั้นที่ 4 จดบันทึก Record (R) ขั้นที่ 5 สรุปใจความ Recite (R) และขั้นที่ 6 ทบทวน Reflect (R) จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ rating scale แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert's scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับการประเมิน 5 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับการประเมิน 4 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก

ระดับการประเมิน 3 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับการประเมิน 2 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

ระดับการประเมิน 1 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.48 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ มีจำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนสำคัญดังนี้ ได้แก่ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ rating scale แบบลิเคิร์ทสเกล (Likert's scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับการประเมิน 5 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับการประเมิน 4 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก

ระดับการประเมิน 3 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับการประเมิน 2 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย

ระดับการประเมิน 1 หมายถึง ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.47 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปทดลองกับกลุ่มควบคุม

2 แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

2.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 60 ข้อ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.3 สร้างตาราง (Table of Specification, TOS) กำหนดเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.4 สร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประเภทข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

2.5 นำแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประเภทข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence, IOC) เพื่อเลือกข้อสอบที่ใช้ได้จริง จำนวน 30 ข้อ

2.5.1 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประเภทข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าวัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าวัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าวัดไม่ได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.5.2 นำแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ

2.5.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำผล
การทดลองมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น

2.5.4 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำแบบทดสอบก่อนการทดลอง (pretest) โดยใช้ข้อสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
- 2.ชี้แจงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจและแนะนำวิธีสอนแบบ SQ4R และวิธีสอนแบบปกติ
3. ดำเนินการศึกษาโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
ใช้เวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง ดังนี้

3.1 กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้
โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

3.2 กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 จัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้
โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน
กับก่อนเรียน แต่ผู้วิจัยได้ทำการสลับข้อในการสอบ

5. นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R กับวิธีการเรียนการสอนแบบปกติ

นักเรียน	N	\bar{x}	S.D	t	p
กลุ่มทดลอง	36	24.31	1.37	6.46	.00*
กลุ่มควบคุม	36	18.06	5.64		

*p< .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏดังตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทำแบบทดสอบการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลอง คือ หองป.5/3 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 24.31 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.37 และกลุ่มควบคุมคือหองป.5/4 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 18.06 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.64 มีค่า t คือ 6.46 และมีค่า Sig .00 มีค่าน้อยกว่า .05 อธิบายได้ว่า ผลการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R

กลุ่มทดลอง	N	\bar{x}	S.D	t	p
ก่อนการทดลอง	36	12.72	3.33	23.79	.00*
หลังการทดลอง	36	24.31	1.37		

*p< .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏดังตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 12.72 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.33 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.31 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.37 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีค่า t คือ 23.79 และมีค่า Sig 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 อธิบายได้ว่า ผลการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 75

ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R พบว่า ค่าเฉลี่ย \bar{X} ของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ เท่ากับ 24.31 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.03 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 แสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ หลังการทดลองของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากวิธีสอนแบบ SQ4R เป็นกระบวนการอ่านอย่างเป็นระบบที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจเนื้อหา (Survey) การตั้งคำถาม (Question) การอ่าน (Read) การสรุปใจความ (Recite) การจดบันทึก (Record) และการทบทวน (Reflect) ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และช่วยให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้อีกยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ เนื่องจากการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการมีขั้นตอนทำให้การอ่านจับใจความของนักเรียนมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ จันทิมา สรรเสริฐ (2564) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เนื่องจากการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ SQ4R เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นระบบช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อ่างมีประสิทธิภาพ สามารถจับใจความและเป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายและเป็นแรงจูงใจในการอ่าน อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ไปทีละขั้นตอน ขั้นที่ 1 การอ่านเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม ขั้นที่ 3 การอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ ขั้นที่ 4 การจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ตามความเข้าใจของตนเอง ขั้นที่ 5 การเขียนสรุปใจความสำคัญ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง และขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ วิเคราะห์เรื่องที่อ่านแล้วแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Basar and Gürbüz (2017) ซึ่งพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านสูงกว่านักเรียน

ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jelita (2018) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธี SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ เนื่องจากวิธีดังกล่าวช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการอ่านและทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬารัตน์ อินทร์อุดม (2561) พบว่า ความสามารถทางการเรียน เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนได้เรียนรู้ทีละขั้นตอน ทั้ง 6 ขั้นตอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวทางการอ่านจับใจความและพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ธิดา บุษามสาย (2559) พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 14.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D เท่ากับ 4.16 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 25.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D เท่ากับ 2.94 ซึ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ รัตนมณี พิบูลย์ (2560) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสงขลา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 24.31 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.03 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากวิธีสอนแบบ SQ4R ซึ่งมีขั้นตอนที่ชัดเจน 6 ขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่านจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์ชนก เนื่องทะบาล (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความและพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R มีคะแนนเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 25.00 คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬารัตน์ อินทร์อุดม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 25.03 คิดเป็นร้อยละ 83.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และสอดคล้องกับ มัทธิดา ศิริदानนท์ และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (2559) ได้ศึกษาการศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ในเวลา 1 ชั่วโมง อาจทำให้นักเรียนเกิดความเครียดและความเหนื่อยล้า เนื่องจากต้องทำงานแข่งกับเวลาเพื่อให้งานสำเร็จตามเวลาที่กำหนด ฉะนั้นจึงควรปรับเวลาในการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน
2. ครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนครบทุกขั้นตอนก่อนนำไปใช้ในการอ่านจับใจความ พร้อมทั้งอธิบายการตั้งคำถามและยกตัวอย่างให้นักเรียนได้เข้าใจมากขึ้น
3. ครูผู้สอนควรมีการเลือกใช้ในการอ่านจับใจความที่มีความเหมาะสมและหลากหลาย เพื่อดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา สรรเสริญ. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนข้าม้อพิทยาคม ระหว่างการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ SQ4R กับการสอนแบบปกติ. วารสารสืบเนื่อง. 9(1), 314-325.
http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2564Vol13No1_30.pdf
- จุฬารัตน์ อินทร์อุดม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชญาณิศ ไม้เอกภพ. (2566). การใช้เทคนิคเอส คิว โฟร์ อาร์ ร่วมกับแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ธิดา บุษามสาย. (2559). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ SQ4R โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัทมา อัจฉนาทิตติ. (2557). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและการอ่านแบบคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับวิธีการสอนแบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พิมพ์ชนก เนื่องทะเล. (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความและพฤติกรรมไม่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภณิตา พงศ์วัชร. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้แนวคิดสมองเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มงคล พลเยี่ยม. (2560). ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มัทธิดา ศิริदानนท์ และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์. (2559). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด. วารสารราชพฤกษ์, 14(3), 95-99.
- สุมาลี ชูบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภลักษณ์ พลเรือง. (2561). ความสัมพันธ์ของความสามารถในการอ่านจับใจความ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยที่มีต่อความสามารถในการเขียนย่อความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรพัทธ์ ศิริแสง. (2558). การศึกษาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้วิธีสอนอ่านแบบ MIA. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รณชิต อภัยวาทีน. (2561). การใช้วิธีการสอนแบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนภรณ์ เลิศคำฟู. (2547). การใช้วิธีสอบแบบเอสคิวโฟร์อาร์ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนมณี พิบูลย์. (2560). ผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสงขลา. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Basar, M., & Gürbüz, M. (2017). Effect of the SQ4R technique on the reading comprehension of elementary school 4th grade students. *International Journal of Instruction*, 10(2), 131–144. <https://doi.org/10.12973/iji.2017.1029a>
- Jelita. (2018). SQ4R (Survey, Question, Read, Recite, Review, and Reflect) and students' reading attitude toward their reading comprehension. *Channing: English Language Education and Literature*, 3(1), 27–37. <https://journal.unuha.ac.id/index.php/Channing/article/view/265>